

Osuustoiminnan syntysanat Hattulassa 24.09.2014

Olli Palmu

Hannes Gebhardin syntymästä on tullut kuluneeksi 150 vuotta.

Suomalaisen maaseutuväestön ja maatalouselinkeinojen menestymiselle on Hannes Gebhardilla ollut korvaamaton merkitys.

Vaikka hänen taustansa ei ollut itsessään maataloudessa, hän kesäpaikkojensa ansiosta sai lähikosketuksen maatalousväestön elinolosuhteisiin ja etenkin niihin puutteisiin ja epäkohtiin. Hän muodosti käsityksen jolla hän uskoi maatalouden mahdollisuuksiin kuin kallioon.

Hän teki valtavasti työtä ulkomailla, varsinkin Saksassa ja Itävallassa tutustuakseen elinkeinomme harjoittamiseen siellä, varsinkin tilastoihin joilla kuvattiin menestymistä ja siihen vaikuttavia tekijöitä.

Euroopassa osuustoiminnalla oli jo silloin merkittävä rooli maataloudenharjoittajien keskuudessa, paljon pidemmällä kuin Pohjoismaissa ja etenkin Suomessa.

Hänen elämäntehtävänsä oli Suomen maata viljelevän väestön nostaminen ja tekeminen voimakkaaksi.

Hän tunsikin myös voimakasta tahtoa kohottaa viljelijäväestön sosiaalista asemaa. Noita tilastoja tutkimalla hän osoitti tosiasiat esteistä ja tarpeista jotka olivat kehittymisen jarruna. Eräs valtiopäivämies oli sanonut hänelle että esitä tilastot, niin me teemme politiikkaa asioiden eteenpäin viemiseksi.

Osuustoiminnan kivijalat, yhteistyö, samahinta kaikille ja mies ja ääni periaate saivat aikaan hyväksynnän tuottajaväestön keskuudessa ja näin peruustettiin ensimmäiset osuuskunnat Kauvatsan Osuusmeijeristä alkaen navetan ja pellon jatkeeksi niin kuin oli tapana sanoa.

Vuosikymmenten saatossa osuustoiminta laajeni ja kasvoi eri aloille yhteiskunnassa, uusia osuustoiminnallisia yrityksiä nousee vuosittain. Voidaankin sanoa että ihminen saa osuustoiminnasta kaiken mitä elämässään tarvitsee.

Osuustoiminta yrityksissäkin on Hannes Gebhardin ajoista tapahtunut muutoksia, on tullut yhteenliittymiä, sulautumisia. Menestyksen myötä on laajennuttu myöskin Suomen rajojen ulkopuolelle.

Osuustoiminnallisten yritysten kasvaessa niihin on perustettu sisälle osakeyhtiöitä työkaluiksi tehtävien hoitoon, niin suomalaisten mennessä ulkomaille ja myöskin ulkolaisten osuuskuntien tullessa Suomeen.

Suomen liittyessä Euroopan Unioniin 1995 varsinaiset tuottaja osuuskunnat joutuivat uusien haasteiden eteen rajasuojien poistumisen ja vapaan kilpailun

seurauksena. Toimintoja oli kehitettävä ja tehostettava. Yhteistyötä laajennettiin ja kumppanuus nousi avaisanaksi.

Elintarvikekauppa, johon tuotteemme pääasiassa menevät on tänäpäivä keskittynyt ja niillä on vahva asema toimitusneuvotteluissa että on vaikea saada tuottajahintoihin edes kustannuskehitystä vastaavia korotuksia. Olen huomannut että niin kaupan piirissä kuin joissain tuottajaosuuskunnissakin kannetaan huolta kuluttajan asemasta.

Entä nyt, miten pitäisi varautua tulevaan, mitä Hannes Gebhard tekisi tänään. Olisiko apua taas niistä tilastoista, niitä tutkimalla esim. kahdenkymmenen vuoden takaisella maidon tuottajahinnalla sai reilut kaksi litraa polttoöljyä kun nyt ei saa puolta litraa, tuottajamäärä puolittuu aina kymmenessä vuodessa. Maatiloja vaivaa pula tuotannon jatkajista.

Ennusteita voidaan laatia tulevasta varsin luotettavasti ja kattavasti.

Maatalous ja tuottajaosuuskunnat ovat vastanneet haasteisiin investoimalla rajusti, yksittäiset tilat ovat velkaantuneet siinä määrin että tämänpäiväisiä markkinahäiriöitä on vaikea kestää. Tilastoista selviää myös velkaantumisen raju tahti. Ne myöskin paljastaa että kuluttajan menoista ruuanosuus on laskenut 25%:sta 12 %:iin.

Nyt tarvittaisiin taas sitä valtiopäivämiestä joka osaisi tehdä oikeanlaista maatalouspolitiikkaa.

Jonkun pitäisi tosissaan huolestua maatalousväestön jaksamisesta työmäärän jatkuvasta kasvamisesta johtuen.

Itse olen sitä mieltä että emme ikinä tule pärjäämään kilpailussa muulle Euroopalle kiloissa taikka litroissa, vaan ero niihin sen kun vaan kasvaa.

Erikoistumisen tiellä on edettävä, oman maan tuotteiden erinomaisuuden esille tuominen kuluttajalle sekä vienti markkinoiden tuulien haistelemisen auttavat asiaamme.

Hannes Gebhard kantoi huolta myös maaseudun asuttamisesta, huoli on tämänkin päivän asia, autioituva maaseutu ei palvele kenenkään etua.

Arvoisa juhlaväki, seminaarimme osanottajat

Hannes Gebhardia voidaan pitää eittämättä menestyksemme alkuunlajittajana ja sen kantavana voimana. Ja niinkuin lähes aina menestyneen miehen takana on nainen, niin myös Hanneksen, Hedving oli hänelle kaikkea, vaimo, avustaja, kuuntelija, kriitikko ja sparraaja.

Osuustoiminta väki muistaa heitä kumpaakin

Tapio Rautavaaran monikkoon muunnelluin sanoin SAAMME OLLA NIIN PALJOSTA KIITOLLISIA

Olli Palmu